

Sygn. akt VIII Gz 358/17

POSTANOWIENIE

Dnia 16 października 2017 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie Wydział VIII Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Natalia Pawłowska-Grzelczak (spr.)

Sędziowie: SO Patrycja Baranowska

SO Anna Górnik

po rozpoznaniu w dniu 16 października 2017 r. w Szczecinie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy w postępowaniu upadłościowym B. H.

z wniosku upadłego o umorzenie postępowania upadłościowego

na skutek zażalenia upadłego na postanowienie Sądu Rejonowego w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 26 maja 2017 r. o oddaleniu wniosku o umorzenie postępowania upadłościowego (sygn. akt V GUp 6/15),

postanawia:

oddalić zażalenie.

Anna Górnik Natalia Pawłowska-Grzelczak Patrycja Baranowska

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 26 maja 2017 r. Sąd Rejonowy w Gorzowie Wielkopolskim, na wniosek dłużnika B. H., ogłosił jego upadłość obejmującą likwidację majątku dłużnika - osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej. W dniu 1 marca 2017 r. upadły, w toku rozpoznawania sprzeciwu do listy wierzytelności, złożył wniosek o umorzenie postępowania upadłościowego. W piśmie z dnia 24 marca 2017 r. syndyk oświadczył, że umorzenie postępowania może nastąpić wyłącznie po realizacji odrębnych planów podziału sum uzyskanych z likwidacji składników masy, które stanowiły przedmiot zabezpieczenia rzeczowego. (...) Bank S.A w W. wniósł o oddalenie wniosku upadłego.

Postanowieniem z dnia 26 maja 2017 r. Sąd Rejonowy w Gorzowie Wielkopolskim oddalił wniosek o umorzenie postępowania.

W uzasadnieniu Sąd wskazał, że dłużnik we wniosku o ogłoszenie upadłości podał dziesięciu wierzycieli na łączną kwotę zadłużenia 822 062,00 zł w tym 774 824,78 zł na rzecz (...) Bank S.A KRS (...).

W skład masy upadłości wchodziły:

- 1) Lokal mieszkalny przy ul. (...) (...)-(...) G. o pow. 58 m², KW (...);
- 2) Lokal mieszkalny przy ul. (...) (...) (...)-(...) G. o pow. 37,7 m², KW (...);
- 3) Lokal mieszkalny przy ul. (...) (...)-(...) G. o pow. 36,8 m². KW (...);

4) Samochód osobowy marki T. (...) rocz. 1998 – udział w wysokości 1/2.

Sąd podał, że w toku postępowania upadłościowego syndyk realizując czynności likwidacyjne dokonał sprzedaży wszystkich powyższych składników masy upadłości za łączną kwotę 365 000 zł. Skutkiem sprzedaży nieruchomości było wykreślenie hipotek ustanowionych na rzecz wierzyciela hipotecznego (...) Bank S.A. w W. z ksiąg wieczystych założonych dla każdego z lokali mieszkalnych. W dniu 24 maja 2015 r. syndyk przedłożył na ręce sędziego – komisarza listę wierzytelności zgłoszonych przez wierzycieli upadłego na kwotę 832 432,77 zł. Upadły złożył sprzeciw co do uznania wierzytelności (...) Bank S.A. w W..

Oddalając wniosek Sąd Rejonowy wskazał, że jest on na obecnym etapie nieskuteczny jako zmierzający do obejścia prawa. W ocenie Sądu zasadą postępowania cywilnego jest sądowa kontrola czynności dyspozytywnych stron, którą wyraża norma prawna zawarta w art. 203 § 4 k.p.c. Wobec tego Sąd może uznać za dopuszczalne cofnięcie pozwu, zrzeczenie się lub ograniczenie roszczenia tylko wtedy, gdy okoliczności sprawy wskazują, że wymienione czynności są sprzeczne z prawem lub zasadami współżycia społecznego albo zmierzają do obejścia prawa. Omawiana regulacja znajduje odpowiednie zastosowanie w postępowaniu upadłościowym z mocy art. 229 praw upadłościowe i naprawczego. Zdaniem Sądu Rejonowego sądowa kontrola czynności upadłego prowadzi do jednoznacznego wniosku, że czynność ta zmierza do obejścia prawa. Umorzenie postępowania po sprzedaży składników masy upadłości obciążonych hipotekami - ale przed zrealizowaniem odrębnych planów podziału sum uzyskanych z i likwidacji – skutkowałoby rażącym pokrzywdzeniem wierzycieli hipotecznych. Z uwagi na rzeczowy i gwarancyjny charakter hipoteki jej wygaśnięcie jest możliwe jedynie w przypadkach wyraźnie w ustawie wskazanych, z tym zastrzeżeniem, że jej wygaśnięcie skutkuje powstaniem po stronie wierzyciela prawa do zaspokojenia się z ceny uzyskanej ze sprzedaży z pierwszeństwem przed innymi wierzycielami dłużnika. Sąd Rejonowy wskazał, że umorzenie na obecnym etapie doprowadzi do pozbawienia wierzyciela hipotecznego jego uprawnienia znajdującego swe źródło w ustanowionych zabezpieczeniach hipotecznych bez jakiegokolwiek gwarancji zachowania pierwszeństwa zaspokojenia przed innymi wierzycielami dłużnika.

Nadto, Sąd wskazał, że po ewentualnym umorzeniu postępowania syndyk wydałby bowiem kwoty uzyskane ze sprzedaży mieszkań do rąk upadłego. Skutkiem uwzględnienia wniosku upadłego byłoby zatem rażące naruszenie przepisów o hipotece.

Upadły złożył zażalenie na powyższe postanowienie wnosząc o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd pierwszej instancji. Zaskarżonemu postanowieniu zarzucił naruszenie normy art. 491¹⁰ prawa upadłościowego i naprawczego i niewłaściwe zastosowanie normy art. 203 § 4 k.p.c. w zw. z art. 229 praw upadłościowego i naprawczego poprzez uznanie, że wniosek upadłego o umorzenie postępowania upadłościowego zmierza do obejścia prawa. W uzasadnieniu upadły wskazał, że art. 491¹⁰ prawa upadłościowego i naprawczego w sposób jednoznaczny stanowi, że sąd na wniosek upadłego umarza postępowanie upadłościowe nie przewidując żadnych innych przesłanek warunkujących umorzenie postępowania, a tym bardziej uzależnienie umorzenia od stadium w jakim to postępowanie się znajduje. Wobec tego w przypadku złożenia wniosku przez upadłego, sąd zgodnie z zasadą dyspozycyjności jest zobowiązany postępowanie to umorzyć. Niedopuszczalnym zaś jest stosowanie norm art. 203 § 4 k.p.c. w zw. z art. 229 prawa upadłościowego i naprawczego bowiem art. 491¹⁰ prawa upadłościowego i naprawczego w sposób wyczerpujący reguluje materię umorzenia postępowania upadłościowego na wniosek. Niezależnie od tego upadły podniósł, że wniosek o umorzenie postępowania upadłościowego nie zmierza do obejścia prawa z tego względu, że wierzycielem hipotecznym w tym postępowaniu nie jest i nie był (...) Bank S.A., gdyż nie udzielał on kredytu upadłemu nie posiadał zabezpieczenia hipotecznego. Kredyt został udzielony przez (...) Bank S.A. w (...) Bank S.A. D. Hipoteczny oddział w Ł.. Nadto Bank ten nie zgłosił swej wierzytelności w tym postępowaniu więc nie sposób go traktować jako uczestnika postępowania, nie mówiąc już o ochronie interesów przez Sąd z urzędu. Dalej upadły podniósł, że swoje wierzytelności zbył na rzecz D. Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty w W., który to fundusz rości sobie pretensje do należności ze sprzedanych nieruchomości. Upadły podniósł też, że (...) Bank S.A. wskazał jako swojego następcę prawnego (...) Bank S.A. w K. co okazało się błędne.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Zażalenie nie zasługiwało na uwzględnienie. Sąd drugiej instancji podziela w całości stanowisko Sądu Rejonowego wyrażone w zaskarżonym postanowieniu o oddaleniu wniosku o umorzenie postępowania upadłościowego. Zarzuty i argumentacja przedstawione przez skarżącego w zażaleniu nie podważają dokonanej przez Sąd Rejonowy oceny prawnej zaistniałego w sprawie stanu faktycznego.

W myśl art. 491¹⁰ ust. 1 prawa upadłościowego i naprawczego sąd umarza postępowanie na wniosek upadłego. Umorzenie postępowania upadłościowego oznacza, że nie zostaną osiągnięte jego zasadnicze cele. W przypadku upadłości konsumenckiej jest to cel w postaci zaspokojenia wierzycieli z jednej strony i oddłużenia upadłego z drugiej strony. Niewątpliwie podzielić należy stanowisko zgodnie, z którym dłużnik pozostaje dysponentem prowadzonego postępowania wszczętego na jego wniosek oraz, że w związku z tym dłużnik posiada uprawnienie do domagania się umorzenia postępowania bez względu na jego przyczynę. Słusznie jednak zauważył Sąd Rejonowy, że w postępowaniu cywilnym zasadą jest kontrola czynności dyspozytywnych stron, co znajduje wyraz w art. 203 § 4 k.p.c. znajdującym odpowiednie zastosowanie w postępowaniu upadłościowym. Zauważyć bowiem trzeba, że art. 491² ust. 1 prawa upadłościowego i naprawczego nie wyłączył stosowania w postępowaniu upadłościowym wobec osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej art. 229 prawa upadłościowego i naprawczego. W świetle powyższego trafnie zważył Sąd Rejonowy, iż umorzenie postępowania upadłościowego na obecnym etapie tj. gdy został sprzedany cały majątek zabezpieczony hipotekami i w zasadzie pozostały do wykonania jedynie czynności związane z podziałem sumy uzyskanej ze sprzedaży, skutkowałoby rażącym pokrzywdzeniem wierzycieli. Nie można zapominać o tym, iż hipoteka jako ograniczone prawo rzeczowe skuteczna erga omnes zapewnia wierzycielowi możliwość zaspokojenia się z obciążonej nieruchomości niezależnie od tego kto będzie jej właścicielem i to z pierwszeństwem przed wierzycielami osobistymi dłużnika. Na gruncie niniejszej sprawy z uwagi na sprzedaż zabezpieczonych nieruchomości hipoteki wygasły, a tym samym, w myśl art. 345 ust. 1 i 2 prawa upadłościowego i naprawczego wierzytelności zabezpieczone hipoteką podlegają zaspokojeniu z sumy uzyskanej z likwidacji obciążonego przedmiotu w kolejności przysługującego im pierwszeństwa. Nie ulega też wątpliwości, że zgodnie z art. 336 prawa upadłościowego i naprawczego sumy uzyskane z likwidacji rzeczy obciążonych hipoteką przeznacza się na zaspokojenie wierzycieli, których wierzytelności były zabezpieczone na tych rzeczach. Co istotne podziału ostatecznego funduszy masy upadłości - jeżeli w postępowaniu upadłościowym zaspokojeniu podlegają wierzytelności zabezpieczone hipoteką - dokonuje się dopiero po podziale sumy uzyskanej ze zbycia przedmiotu obciążonego (art. 338 prawa upadłościowego i naprawczego). Treść powyższych przepisów mających odpowiednie zastosowanie w postępowaniu co do upadłości tzw. konsumenckiej prowadzi do jednoznacznego wniosku, że pozycja wierzyciela hipotecznego jest w postępowaniu upadłościowym szczególna, choćby też z tego względu, iż wierzytelności te są umieszczane przez syndyka na liście wierzytelności z urzędu. Prawidłowo wskazał Sąd Rejonowy, że takie ukształtowanie przepisów o likwidacji masy upadłości w przypadku wierzytelności zabezpieczonych hipoteką służy realizacji celu jakim jest zapewnienie uzyskania przez wierzyciela hipotecznego zaspokojenia z zabezpieczonego przedmiotu. Innymi słowy, chodzi o to aby wierzyciel ten, po wygaśnięciu hipoteki miał zagwarantowane prawo uzyskania środków ze sprzedaży przedmiotu zabezpieczonego. W przypadku umorzenia postępowania na obecnym etapie, a więc przed podziałem sumy uzyskanej ze sprzedaży (przed sporządzeniem odrębnego planu podziału) doprowadzi do sytuacji, w której wierzyciel utraci możliwość zaspokojenia się z pierwszeństwem przed innymi wierzycielami.

O ile słuszne są poglądy doktryny o tym, że upadły może nie być zainteresowany dalszym prowadzeniem postępowania i jako dysponentowi tego postępowania przysługuje mu prawo złożenia wniosku o jego umorzenie bez wyraźnej przyczyny, o tyle w ocenie Sądu Okręgowego umorzenie postępowania upadłościowego nie może prowadzić do naruszenia praw osób trzecich, w tym wypadku wierzycieli hipotecznych. Z tego względu wniosek złożony jeszcze przed wykonaniem odrębnego planu podziału, w sytuacji gdy hipoteki już wygasły, jako zmierzający do obejścia prawa, podlegał oddaleniu. Jeśli zaś chodzi o kwestie związane z właściwym podmiotem uprawnionym z tytułu hipoteki to podlegają one ocenie w trybie sprzeciwu do listy wierzytelności, dlatego też na tym etapie postępowania pozostają

bez wpływu na niniejsze rozważania. W związku z powyższym, wobec niezasadności zażalenia, Sąd Okręgowy, na podstawie art. 385 w zw. z art. 397 § 2 zdanie pierwsze k.p.c. orzekł jak w sentencji.

Anna Górnik Natalia Pawłowska-Grzelczak Patrycja Baranowska

(...)

ZARZĄDZENIE

1. (...)

2. (...)

3. (...)

4. (...)